

**PIŠEM
ZA
PRAVICE**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

V Sloveniji že od 1988

**NASPROTOVALA JE VOJNI,
ZDAJ JI GROZI ZAPOR**

ALEKSANDRA SKOČILENKO **RUSIJA**

PIŠEM ZA PRAVICE: 20 LET PISANJA PISEM, KI SPREMINJAJO ŽIVLJENJA

Ko se skupina ljudi postavi za sočloveka, ki so mu kršene pravice in storjena krivica, so lahko rezultati izjemni.

Pred 20 leti se je majhna, a zagreta aktivistična skupina na Poljskem odločila za dan človekovih pravic, ki je 10. decembra, organizirati 24-urni maraton pisanja apelov. Ideja je resnično zaživela in maraton pisanja apelov, ki ga danes poznamo pod imenom Pišem za pravice, je postal največji svetovni dogodek za človekove pravice.

Leta 1991 je bilo napisanih 2326 pisem, v 2021 pa zbranih že 4,7 milijona pisem, tvtov, podpisov pod peticije ... V dveh desetletjih kampanje Pišem za pravice smo pomagali več kot 100 ljudem ter jih zaščitili pred nadlegovanjem in mučenjem ali pa poskrbeli, da so bili izpuščeni iz zapora, v katerem so se znašli po krivici.

Ljudje po vsem svetu kažejo moč besed, ko se povezujejo v ideji, da geografska lokacija ni ovira za solidarnost.

Letošnja kampanja podpira ljudi, ki so zaradi svojega miroljubnega aktivizma, osebnih stališč ali značilnosti, doživeli različne usode, bili pretepeni, ustreljeni, žrtve nadlegovanja ali ustrahovanja. Med njimi so LGBTI aktivisti_ke, zagovorniki_ce okolja in mirni_e protestnice_ki. V okviru akcije Pišem za pravice bomo zanje zbrali osebna sporočila solidarnosti tisočih ljudi s celega sveta. Njihovim družinam in njim samim želimo sporočiti, da niso pozabljeni in da o njihovi situaciji opozarjamo javnost.

Pri akciji Pišem za pravice se preko pisanja pisem usmerja žaromet javnosti v tiste, ki imajo moč odločanja in ukrepanja, na primer politiki_čarke v posameznih državah. Skozi pisanje in javne dogodke se dosega prepoznavnost ljudi, za katere se borimo, in pritegne mednarodna pozornost družbenih medijev.

Ljudje, ki so v preteklih letih prejeli naša solidarnostna sporočila, so povedali, kako zelo veliko jim je pomenila njihova srčnost.

Pogosto se tudi res spremeni oz. izboljša njihova situacija: odpravijo se obtožbe, z njimi zaporniške oblasti ravnajo manj grdo, spremenijo se zakoni itd.

Pišem za pravice 2021 na Osnovni šoli Idrija.

Preberite več o osebah, za katere se borimo:
www.amnesty.si/pisem-zapravice-maraton

PREDEN ZAČNEMO

Ta aktivnost učenja človekovih pravic lahko poteka v okviru razreda, lokalne skupnosti, družine, aktivistične skupine v živo ali preko spleta ali v kakem drugem okolju. Kot moderator_ka lahko aktivnosti prilagodite skupini, s katero delate. Razmislite o tem, kakšno znanje ima skupina o obravnavanih vprašanih, kako velika je in kako najbolje organizirati aktivnost, da omogočite aktivno udeležbo. Pri izvedbi upoštevajte, kakšen prostor imate na voljo in morebitne omejitve. Z udeleženci_kami se pogovorite o tem, ali je zanje varno, da izvajajo aktivnosti.

Vse dejavnosti temeljijo na **metodah participatornega učenja**, ki udeležencem ne

navaja le dejstev, pač pa omogoča, da raziskujejo, razpravljajo, analizirajo in postavljajo vprašanja. Ta metodologija omogoča:

- **RAZVOJ** ključnih kompetenc in veščin,
- **PRILOŽNOST** oblikovanja lastnega mnenja, postavljanja vprašanj in poglobljenega razumevanja,
- **PREVZEMANJE NADZORA** nad svojim učenjem in odpiranje razprav glede na interese, sposobnosti in vidike,
- **DOVOLJ PROSTORA** za čustveno vključenost in razvoj lastnega mnenja.

Če z metodami participatornega učenja še niste seznanjeni, vam bo morda v pomoč Priročnik o uporabi participatornih metod pri učenju človekovih pravic (ki ga najdete na <https://sola.amnesty.si/prirocniki.html>).

Amnesty International pripravlja spletne izobraževalne tečaje o človekovih pravicah. Oglejte si jih na spletni strani Akademije Amnesty: <https://www.akademija-amnesty.si/izobrazevanja/?t=tecaji>

VAŠE BESEDE IMAJO MOČ

PONOVNO V OBJEMU SVOJE DRUŽINE

Zagovornik človekovih pravic German Rukuki je bil 30. junija 2021 po več kot štirih letih v zaporu končno izpuščen. Zgolj zaradi njegovega dela na področju človekovih pravic so ga aretirali, preganjali in obsodili.

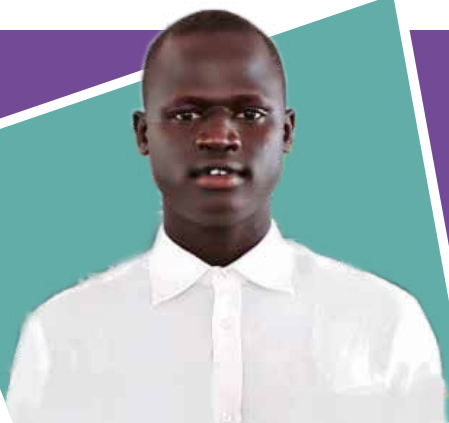
Lani smo na Pišem za pravice zanj zbrali več kot 436.000 podpisov in izrazov podpore z zahtevo, da se ga izpusti na svobodo. V objemu svoje družine v Belgiji je bil končno februarja 2022, saj države do takrat ni smel zapustiti. Dejal je: »Pišem za pravice resnično deluje. Zaradi vaše podpore sem jaz, German Rukuki, prišel iz zapora in sem zdaj še bolj predan borbi za človekove pravice.«

© Private

OPROŠČEN SMRTNE KAZNI

Magai Matiop Ngong iz Južnega Sudana je bil šolar, ko je bil 14. novembra 2017 zaradi umora obsojen na smrt. Pripovedoval je, kako je povedal sodniku, da je bila smrt nesreča in da je bil takrat star le 15 let. Kljub temu so Magaiju sodili zaradi umora brez prisotnosti odvetnika. Na Pišem za pravice 2019 je bilo zanj zbranih 700.000 podpisov. Višje sodišče je marca 2022 odločilo, da ga je treba izpustiti, saj je bil leta 2017 še otrok. Magai je zdaj na varnem zunaj meja svoje države in bolj kot kdaj koli prej odločen pomagati ljudem, kot je on.

ZAGOVORNIK ČLOVEKOVIH PRAVIC IZPUŠČEN IZ ZAPORA

Bernardo Caal Xol, učitelj in oče, je neutrudno branil svojo skupnost, ki so jo ogrožali projekti za gradnjo novih hidroelektrarn na reki Cahabón v severni Gvatemali. Novembra 2018 je bil obsojen na več kot sedem let zapora na podlagi lažnih obtožb, vloženih le zato, da bi preprečile njegovo delo na področju človekovih pravic. Zanj smo na Pišem za pravice 2021 zbrali več kot pol milijona podpisov. Marca 2022 je bil izpuščen.

© Simone Dalmaso

O ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Človekove pravice so osnovne svoboščine in nudijo zaščito vsakemu izmed nas. Temeljijo na načelih dostojanstva, enakosti in medsebojnega spoštovanja, ne glede na starost, narodnost, spol, raso, prepričanja in osebne usmeritve.

Pri pravicah gre za to, da z vami ravnajo pošteno in pravično in da tudi vi tako ravnate z drugimi. Ljudem nudijo možnost odločanja o svojem življenju.

Temeljne človekove pravice so univerzalne in pripadajo vsem. So neodtujljive, kar pomeni, da nam ne morejo biti odvzete. Vse pravice so enako pomembne in so med seboj povezane, nedeljive in soodvisne.

Mednarodni instrumenti (konvencije, deklaracije, drugi standardi ...) o človekovih pravicah so po grozotah, storjenih med drugo svetovno vojno, zagotovili temelj za izboljšanje nacionalne, regionalne in mednarodne zakonodaje na področju človekovih pravic. Prvi tak pomemben dokument je bila Splošna deklaracija človekovih pravic.

Človekove pravice lahko razumemo kot zakone, namenjene vladam. So obveza za vlade in državno uradništvo, da spoštujejo, varujejo in izpolnjujejo pravice ljudi znotraj njihove pristojnosti in tudi drugje.

Človekove pravice niso privilegij, ki bi ga spoštovali le, če to dopuščajo okoliščine.

Aktivista iz Amnesty Švice med akcijo za Pišem za pravice 2021.

© Amnesty International Švica

SPLOŠNA DEKLARACIJA ČLOVEKOVIH PRAVIC

Splošno deklaracijo človekovih pravic so v letih po drugi svetovni vojni oblikovali v okviru novonastalih Združenih narodov. Od sprejetja, 10. decembra 1948, predstavlja temelj mednarodnega sistema človekovih pravic. Vse države na svetu so se strinjale, da jih zavezujejo splošna načela, izražena v 30 členih tega dokumenta.

Dokument, kot že samo ime pove, je deklaracija. Vse svetovne vlade so izjavile namero, da bodo pri ravnanju s posamezniki spoštovale določene standarde. Človekove pravice so postale del mednarodnega prava. Od sprejetja deklaracije so bili na podlagi njenih načel sestavljeni številni drugi zavezujoči zakoni in sporazumi. Ti zakoni in sporazumi so podlaga za delovanje organizacij, kot je tudi Amnesty International, ki vlade pozivajo, naj se vzdržijo takega vedenja ali ravnanja, kot so ga deležni ljudje, izpostavljeni v naši akciji Pišem za pravice.

SPLOŠNA DEKLARACIJA ČLOVEKOVIH PRAVIC

DRŽAVLJANSKE PRAVICE IN SVOBOŠČINE

Pravica do življenja, prepoved mučenja in suženjstva, pravica do nediskriminacije.

- Člen 1 Svoboda in enakopravnost pri dostojanstvu in pravicah
- Člen 2 Nediskriminacija
- Člen 3 Pravica do življenja, svobode in varnosti
- Člen 4 Prepoved suženjstva
- Člen 5 Prepoved mučenja

PRAVNE PRAVICE

Pravica do domneve nedolžnosti, pravica do poštenega sojenja, pravica, da nisi samovoljno aretiran ali pridržan.

- Člen 6 Vse nas ščiti zakon
- Člen 7 Pred zakonom smo vsi enaki
- Člen 8 Pravna sredstva, ko so nam kršene pravice
- Člen 9 Prepoved neupravičenega priprtja, zaprtja ali izgona
- Člen 10 Pravica do poštenega sojenja
- Člen 11 Nedolžen, dokler krivda ni dokazana
- Člen 14 Pravica iti v drugo državo in zaprositi za zaščito

SOCIALNE PRAVICE

Pravica do izobrazbe, do ustvarjanja in vzdrževanja družine, do rekreacije, do zdravstvene oskrbe.

- Člen 12 Zasebnost in pravica do doma in družinskega življenja
- Člen 13 Svoboda živeti in svobodno potovati znotraj države
- Člen 16 Pravica do poroke in ustvarjanja družine
- Člen 24 Pravica do počitka in prostega časa
- Člen 26 Pravica do izobrazbe, vključno z brezplačnim osnovnošolskim izobraževanjem

EKONOMSKE PRAVICE

Pravica do lastnine, do dela, do ustreznega bivališča, do pokojnine in do ustreznega življenjskega standarda.

- Člen 15 Pravica do državljanstva
- Člen 17 Pravica do zasebne lastnine
- Člen 22 Pravica do socialne varnosti
- Člen 23 Pravica do pošteno plačanega dela in do članstva v sindikatu
- Člen 25 Pravica do življenjskega standarda, ki omogoča zdravje in dobro počutje

POLITIČNE PRAVICE

Pravica sodelovati pri vodenju države, volilna pravica, pravica do miroljubnega združevanja, svoboda izražanja, prepričanja in veroizpovedi.

- Člen 18 Svoboda prepričanja (vključno z verskim prepričanjem)
- Člen 19 Svoboda izražanja in pravica širjenja informacij
- Člen 20 Svoboda, pridružiti se združenju ter se miroljubno družiti
- Člen 21 Pravica sodelovati pri vodenju tvoje države

KULTURNE PRAVICE, SOLIDARNOSTNE PRAVICE

Pravica sodelovati v kulturnem življenju svoje skupnosti.

- Člen 27 Pravica sodelovati v kulturnem življenju tvoje skupnosti
- Člen 28 Pravica do mednarodnega reda, ki omogoča vse te pravice
- Člen 29 Odgovornost spoštovati pravice drugih
- Člen 30 Teh pravic se ne odvzema!

AKTIVNOST:

PRAVICA DO SVOBODE IZRAŽANJA

KLJUČNI KONCEPTI

- pravica do svobode izražanja,
- pravica do iskanja, prejemanja in deljenja informacij,
- cenzura.

O AKTIVNOSTI

Udeleženci bodo spoznali, kaj pomeni mirno nasprotovanje in pravica do svobode izražanja, vključno s pravico do iskanja, prejemanja in delitve informacij, skozi zgodbo iz resničnega življenja umetnice Aleksandre Skočilenko. Ruske oblasti so Aleksandro aretirale zaradi miroljubnega nasprotovanja vojni v Ukrajini. V okviru aktivnosti udeležence_ke spodbujamo, da napišejo pismo, v katerem pozivajo k takojšnji in brezpogojni izpustitvi Aleksandre iz pripora in ji ob tem izkažejo solidarnost.

POTREBEN ČAS

60 minut (Aktivnosti lahko prilagodite glede na vaš razpoložljiv čas.)

STAROST 12+

UČNI CILJI

Udeležence_ci bodo:

- **razumeli** koncept svobode izražanja in ga znali povezati s svojim življenjem,
- **raziskali** posledice kršitve pravice do svobode izražanja,
- **spoznali**, kako so druge pravice povezane s pravico do svobode izražanja,
- **izvedeli** več o kampanji Amnesty International Pišem za pravice,
- **napisali** pismo podpore in solidarnosti Aleksandri Skočilenko.

POTREBNA GRADIVA

(najdete jih v nadaljevanju dokumenta)

- **Slike aktivnosti** (strani 9-11)
- **Izroček:** Kaj se je zgodilo? (stran 13)
- **Osnovne informacije** o pravici do svobode izražanja (stran 14)
- **Izroček:** Aleksandrina zgodba (Stran 15)
- **Splošna deklaracija človekovih pravic** (stran 5)
- Papir, pisala in ovojnice

PRIPRAVA

- Natisnite izročke, osnovne informacije in splošne deklaracije o človekovih pravicah za vsakega udeleženko_ca/skupino.
- Preberite osnovne informacije na strani 14 in Aleksandrino zgodbo na strani 15.

VEČ INFORMACIJ

- Na Akademiji Amnesty lahko naredite tečaja o Pišem za pravice in Pravice do protesta: <https://www.akademija-amnesty.si/izobrazevanja/?t=tecaji>

POMEMBNO JE UPOŠTEVATI

- Nekateri ljudje lahko svobodo izražanja povezujejo s sovražnim govorom in/ali diskriminacijo. Če se takšna čustva pojavijo med aktivnostjo, bodo osnovne informacije o tej pravici na strani 14 pomagale razložiti razliko med govorom, ki kritizira oblast, govorom, ki je lahko žaljiv, in sovražnim govorom.

1. USTVARJALNI NAČINI IZRAŽANJA NESTRINJANJA

20 MINUT

Začnite pogovor s kratkimi vprašanji:

- **Vsakdo ima pravico do svobode izražanja in mnenja. Kaj to pomeni?**
- **Ali ste kdaj uporabili to pravico, da bi se izrazili proti nečemu, čemur nasprotujete?**
- **Kako ste to storili?**

Lahko uporabite tablo, da naredite zapiske.

Po nekaj začetnih odgovorih nadaljujte z razdeljevanjem **slik aktivnosti**, ki so na straneh 9-11, in se pogovorite o tem, kaj je na posameznih slikah. Uporabite naslednja vprašanja:

- **Je aktivnost na fotografiji del protesta ali akcije? Kako?**
- **Kakšno bi lahko bilo sporočilo te aktivnosti?**
- **Je na tej sliki kaj, kar pritegne vašo pozornost?**
- **Kaj vam je všeč pri tej akciji?**

Razdelite udeležence_ce v manjše skupine, da vsaka razpravlja o eni sliki. Po nekaj minutah jih prosite, naj predstavijo svoje mnenje pred večjo skupino, ali pa to naredite z razpravo.

Morda boste želeli opozoriti na nekatere podobnosti in razlike med slikami in na to, kako ima lahko protest veliko različnih oblik. Nekateri ljudje bolje delujejo sami ali v manjših skupinah, drugi sodelujejo v množičnih akcijah. Nekatera dejanja se zgodijo v trenutku, druga ostanejo vidna še dolgo zatem. Nekateri aktivnosti so lahko glasne, medtem ko so druge bolj diskretne in jih je mogoče izvajati celo doma.

Zaključite ta del dejavnosti tako, da udeležence vprašate, ali poznajo druge ustvarjalne in navdihujoče oblike protesta.

2. UPOR: ZGODBA O ALEKSANDRI

Pojasnite, da si boste ogledali zgodbo Aleksandre (ali krajše Saše). Preberite ali prosite udeleženca_ko, naj na glas prebere naslednje odstavke:

Aleksandra je svobodna umetnica in pevka iz Sankt Peterburga v Rusiji, rojena leta 1990. Je ustvarjalna in običajno zaposlena z različnimi dejavnostmi – dela v otroškem centru, prenavlja stanovanja, snema in montira videe ter ustvarja glasbene spote za prijatelje.

Ker je nasprotovala ruski invaziji na Ukrajino, je Aleksandra 31. marca 2022 ukrepala. Nalepke s cenami v lokalnem supermarketu v Sankt Peterburgu je zamenjala z majhnimi papirnati nalepkami s protivojnimi informacijami in slogani.

Pridobite prve odzive. Vprašajte udeležence_ke:

- **Kaj vemo o Aleksandri?**
- **Kaj menite o njeni metodi nasprotovanja vojni?**
- **Predstavljajte si, da živite v Rusiji in ste zaskrbljeni zaradi razmer v Ukrajini in dezinformacij o vojni. Si lahko predstavljate, da bi se na ta način zoperstavili vojni? Zakaj ali zakaj ne?**

Udeležence_ke razdelite v pare in vsakemu paru dajte kopijo izročka Kaj se je zgodilo? (stran 13), ki pove Aleksandrino zgodbo. Dajte jim približno 10 minut, da razpravljajo o zgodbi in z vprašanji na izročku razmislijo, kako je Aleksandrina zgodba povezana z različnimi človekovimi pravicami. Udeležencem_kam lahko v pomoč natisnete izvod Splošne deklaracije človekovih pravic (stran 5) ali osnovne informacije o svobodi izražanja (stran 14).

Ponovno naredite skupine. Če je ostalo dovolj časa, jih prosite, da delijo nekaj svojih ugotovitev in razprav. V nasprotnem primeru razmislite o naslednjih vprašanjih:

- **Kaj vas pri njeni zgodbi navdihuje?**
- **Kaj po vašem mnenju daje Aleksandri moč in pogum, da vztraja?**
- **Kako bi jo lahko podprli?**

Pridobite čim več odgovorov.

3. UKREPAJ

Opišite kampanjo Pišem za pravice. Navedite lanskoletne primere, ki prikazujejo, kako uspešno je lahko pisanje pisem in izvajanje drugih solidarnostnih akcij.

Če vam zmanjkuje časa, lahko udeleženke_ce spodbudite, da se organizirajo v svojem prostem času. Spodbujajte jih k ustvarjalnosti.

25 MINUT

Če se udeleženci_ke prvič srečajo s SDČP, začnite z razlago. Uporabite informacije na strani 4.

15 MINUT

Učenkam_cem lahko pokažete Aleksandrin video posnetek. Poiščite ga med gradivi na spletni strani: <https://sola.amnesty.si/rusija>

NAPIŠITE PISMO

Spodbujajte učenke_ce, naj ruskim oblastem napišejo pismo.

Udeleženke_ce spodbudite, da napišejo pismo tožilcu v Sankt Peterburgu. Pojasnite, da imajo osebna sporočila, namenjena ljudem na oblasti in tistim, ki imajo moč odločanja, lahko zelo velik vpliv. Udeleženke_ci lahko podpišejo peticijo na spletni strani Amnesty International Slovenije: <https://www.amnesty.si/pisem-za-pravice-22-vse-peticije#peticija> ali pa jim predstavite smernice za pisanje bolj osebnega sporočila:

- Povejte tožilcu nekaj o sebi.
- Napišite mu, kaj vas je šokiralo v zgodbi v Aleksandre Skočilenko.
- Povejte mu, zakaj menite, da je pomembno, da vlade spoštujejo pravico do svobode izražanja.
- Pozovite ga, naj takoj in brezpogojno izpusti Aleksandro Skočilenko in opusti vse obtožbe zoper njo, saj je bila pridržana izključno zaradi izražanja svojega nasprotovanja vojni.

The Prosecutor of Saint Petersburg
 2/9 Pochtamtskaya Street
 Saint Petersburg
 190000
 Russian Federation

Fax: +7(812) 318-26-11

Naslavljanje: Dear Prosecutor

POKAŽITE SOLIDARNOST

Pomagaj Aleksandri ohraniti močno voljo. Pošljite ji svoje sporočilo solidarnosti in upanja. Povejte ji nekaj o sebi in od kod prihajaš. Narišite ji risbo, na primer mačk (Aleksandra ima dve mački, Lucy in Maude), ki bo spremljala vaše sporočilo.

Svoja solidarnostna sporočila lahko pošljete na slovensko Amnesty in jih bomo naprej posredovali mi. Fotografije vašega ustvarjanja in pisanja pa lahko objavite tudi na družbenih omrežjih. Uporabite ključnik #PisemZaPravice in označite @amnesty.slovenije. Označite lahko tudi Aleksandro. Ne pozabite ji tudi slediti.

Facebook: facebook.com/sasha.skochilenko

Instagram: @skochilenko

Aleksandra govori rusko in angleško.

Tu je nekaj sporočil, ki jih lahko vključite v pismo:

Саша, держись! (Saša, ostani močna!)

Мы думаем о тебе (Mislimo nate.)

Мы с тобой! (Podpiramo te.)

Aleksandra Skochilenko
 Write for Rights
 Amnesty International
 1 Easton Street
 London
 WC1X 0DW
 United Kingdom

Risba, ki jo je Aleksandra narisala v priporu.

IZROČEK: SLIKE AKTIVNOSTI

1

2

IZROČEK: SLIKE AKTIVNOSTI

3

4

IZROČEK:

SLIKE AKTIVNOSTI

5

6

IZROČEK: SLIKE AKTIVNOSTI

OSNOVNE INFORMACIJE ZA UČITELJICO_A

1

Ljudje v Švici so leta 2016 organizirali »flash mob« na osmih glavnih železniških postajah, tudi v Ženevi. Nekateri so se oblekli v zaščitne odeje in stali med množico ljudi. Drugi pa so delili letake s prošnjami za boljšo zaščito beguncev.

2

Ljudje s pisanimi cvetjem protestirajo proti nasilju nad LGBTIQ+ osebami. Med tem protestom leta 2019 je bila na rusko veleposlaništvo v Londonu dostavljena tudi peticija z več kot 65.000 podpisi. V njej so ljudje pozvali predsednika Putina, naj razišče napade in ugrabitve LGBTIQ+ oseb v Čečeniji.

3

Oseba na sliki protestira za svobodo izražanja, enakost in socialno pravičnost s tablo brez vsebine v Los Angelesu v ZDA leta 2020. Po vsem svetu so ljudje v znak protesta uporabljali prazne table iz različnih razlogov. Lahko se nanaša na utišanje ali cenzuro ali pa na kreativen način protesta z uporabo kodiranega ali nevidnega sporočila.

4

Tajvan je tik pred legalizacijo istospolnih porok. Aktivisti_ke iz Tajvana so se zbrali pred Legislative Yuan (zakonodajna skupščina), da bi pokazali svojo podporo čimprejšnji legalizaciji istospolnih porok. Lokalne LGBTIQ+ organizacije so med udeležence_ke razdelile plastične kartice mavričnih barv in jih prosile, naj uporabijo svetilke na mobilnih telefonih, da ustvarijo žarke različnih barv, s tem so razsvetlili Tajvan.

5

Umetnost je močno orodje družbenih sprememb. Pri tem ustvarjalci_ke s svojo ustvarjalnostjo in talentom pozivajo k pravici in končanju zlorab človekovih pravic po vsem svetu. Na sliki sta umetnici, ki sta leta 2019 poslikali steno v Libanonu v podporo voditeljem skupnosti, ki so proti zlorabi in izkoriščanju žensk iz begunskih in migrantskih skupnosti. Te se pogosto namreč soočajo z izkoriščevalskimi delovnimi pogoji, slabimi življenjskimi razmerami, nasiljem in rasizmom.

6

Ženska iz Toga sodeluje pri Pišem za pravice 2021. Podpisuje peticijo namenjeno beloruskim oblastem in jih s tem poziva k izpustitvi Mikite Zalatarouja iz zapora. Mikita je bil kot najstnik mučen in kljub pomanjkanju dokazov obsojen na pet let v vzgojni koloniji za mladoletnike, ker naj bi sodeloval v protestu. Leta 2021 je zanj pisalo na tisoče ljudi po vsem svetu.

IZROČEK:

KAJ SE JE ZGODILO?

Zgodaj zjutraj 11. aprila 2022 je policija prišla v Aleksandrino hišo, jo preiskala in aretirala zaradi »javnega širjenja lažnih informacij o oboroženih silah Ruske federacije«. To je omogočal nov člen kazenskega zakonika, ki so ga ruske oblasti hitro uvedle marca 2022, da bi ustavile državljane_ke, ki kritizirajo invazijo na Ukrajino. Zaradi tega kaznivega dejanja je bilo pridržanih že več deset ljudi.

Aleksandra je obtožena, ker je v supermarketu v Sankt Peterburgu zamenjala napise s cenami za protivojne slogane, kar po mednarodnem pravu ni kaznivo dejanje. Po mnenju tožilstva je bila Aleksandrina akcija v supermarketu 31. marca dejanje politične sovražnosti, ki je širilo lažne informacije o ruskih oboroženih silah. Po aretaciji so jo zasliševali do 3. ure zjutraj. Od takrat je bila v priporu v grozljivih razmerah.

Aleksandra Skočilenko ima resno zdravstveno stanje – celiakijo (genetska intoleranca na gluten). Če uživa gluten, ji grozi odpoved organov ali razvoj onkoloških in avtoimunskih bolezni. Aleksandra je večino časa prisiljena biti lačna, saj ji center za pridržanje ne nudi brezglutenske hrane, ki jo potrebuje. S tem sta ogrožena njeno zdravje in dobro počutje. Aleksandro so nadlegovali, ji grozili in jo ustrahovali tudi zaposleni v priporu in njene sojetnice. Če bo Aleksandra obsojena, ji grozi do 10 let zapore.

Amnesty International je Aleksandro razglasila za zapornico vesti. To je oseba, ki ni uporabljala ali zagovarjala nasilja ali sovraštva in je zaprta izključno zaradi svoje identitete (spolne usmerjenosti, etnične pripadnosti, nacionalnega ali socialnega statusa, jezika, kraja rojstva, barve kože, spola ali ekonomskega statusa) ali lastnega prepričanja (verska, politična in druga prepričanja).

© Aleksandra Skočilenko

Zgoraj: Aleksandra Skočilenko.

Spodaj: Aleksandrina partnerica, Sonia Subbotina, ki v rokah drži Aleksandrino fotografijo.

AKTIVNOST

Sedaj poznate Aleksandrino zgodbo, razmislite o naslednjih človekovih pravicah in se v parih pogovorite o tem, kako so povezane z njenim položajem in kako so lahko kršene:

- **Pravica do svobode mnenja in izražanja, vključno s svobodo iskanja, prejemanja in širjenja informacij**
- **Samovoljno pridržanje in pravica do svobode in osebne varnosti**
- **Pravica živeti brez mučenja in drugih oblik slabega ravnanja ali kaznovanja**
- **Pravica do zdravja**
- **Pravica do ustreznega ravnanja in spoštovanja dostojanstva osebe med pridržanjem**

10 MINUT

OSNOVNE INFORMACIJE

PRAVICA DO SVOBODE IZRAŽANJA

19. ČLEN SDČP

»Vsakdo ima pravico do svobode mnenja in izražanja; ta pravica vključuje svobodo mnenj brez vmešavanja ter iskanje, prejetje in delitev informacij in idej prek katerega koli medija brez omejitev.«

19. člen Splošne deklaracije človekovih pravic (SDČP) ščiti pravico do svobode izražanja. Svoboda izražanja zagotavlja pravico, da imate lastno mnenje in ga svobodno izražate, brez vmešavanja vlade. To vključuje pravico do izražanja stališč z javnimi protesti ali s pisnimi gradivi, medijskimi oddajami, na internetu in z umetniškimi deli. Ta pravica velja za zelo pomemben element vsake družbe. Potrebujemo prost pretok idej, da zagotovimo upoštevanje različnih mnenj in širjenje različnih idej. Naša pravica, da iščemo, prejemamo in delimo informacije in ideje, brez strahu ali nezakonitega vmešavanja, je ključnega pomena za naše izobraževanje in razvoj.

Vendar pa je bila ta pravica v nekaterih oblikah – kot so državljanska angažiranost in politična udeležba, preglednost in dostop do zanesljivih informacij – vse bolj spodkopana. Niso varni vsi, ki izražajo svoje mnenje, še posebej, ko gre za mnenje o politični situaciji v državi. Grožnja svobodi izražanja je največja, ko izražene ideje ali mnenja ogrožajo status quo in položaj ljudi na oblasti. Po svetu je vse več zakonov in drugih represivnih ukrepov, namenjenih omejevanju pravic do svobode izražanja, mirnega zbiranja in združevanja. Tisti, ki povzdignejo glas ali kritizirajo oblasti, tvegajo, da bodo utišani, nadlegovani in kriminalizirani z zlorabo kazenske, civilne in upravne zakonodaje. Oblasti ljudi odvrtaajo od protestov z grožnjami z nasiljem, samovoljnimi pripori in večkratnimi kršitvami pravice do poštenega sojenja. Vlade po vsem svetu redno zapirajo ljudi zaradi izražanja mnenje, čeprav se skoraj vsaka državna ustava sklicuje na vrednost svobode govora.

OMEJITVE PRAVICE DO SVOBODA IZRAŽANJA

Čeprav mednarodno pravo ščiti svobodo izražanja, to ni absolutna pravica in obstajajo primeri, ko je izražanje lahko z zakoni omejeno zaradi zaščite pravic drugih – na primer, ko izražanje krši pravice drugih ali gre za izražanje zagovornikov sovraštva, ki spodbujajo diskriminacijo ali nasilje. Zagovarjanje sovraštva, splošno znano tudi kot sovražni govor, ogroža pravice drugih, zlasti njihova pravico do enakosti in nediskriminacije, zato je legitimno, da države uvedejo omejitve protestov, ki morda širijo takšno sovraštvo. Da bi bile te omejitve legitimne, mora biti zagovarjanje sovraštva več kot le izražanje idej ali mnenj, ki so sovražni do članov določene skupine. Spodbujanje sovraštva pomeni hujskanje drugih k diskriminaciji, biti sovražen ali izvajati nasilje nad skupino ali posamezniki. Vendar pa številne vlade zlorabljajo svojo oblast, da zadušijo kritiko in utišajo mirna nesoglasja s sprejetjem zakonov, ki kriminalizirajo in omejujejo pravice do svobode izražanja. Kritični govor, nestrinjanje in protesti so rutinsko cenzurirani, kriminalizirani ali drugače ovirani, na spletu in drugod. To oblasti pogosto naredijo v imenu boja proti terorizmu, za vzpostavljanje javnega reda, nacionalne varnosti ali v imenu vere. Vendar pa je spoštovanje človekovih pravic del nacionalne varnosti, pravica do svobode izražanja pa je zaščiten z mednarodnim pravom človekovih pravic.

IZROČEK: ALEKSANDRINA ZGODBA

Aleksandra (ali Saša) si življenje polni z glasbo in umetnostjo. V boljših časih je rada igrala pianino, kitaro, mandolino in flavto ter gostila srečanja za vse, ki so želeli skupaj igrati.

Ker jo je skrbela ruska invazija na Ukrajino, je Aleksandra 31. marca 2022 naredila akcijo. V lokalnem supermarketu v Sankt Peterburgu je nalepke s cenami zamenjala z majhnimi papirnatimi nalepkami z informacijami o ruski invaziji v Ukrajini.

Policija jo je aretirala zgodaj zjutraj 11. aprila 2022 in jo obtožila »javnega širjenja informacij o ruskih oboroženih silah, za katere je vedela, da so lažne«. To je nov člen kazenskega zakonika, ki ga je ruska vlada na hitro sprejela marca 2022, da bi poskusila ustaviti ljudi v Rusiji, ki kritizirajo invazijo na Ukrajino. Za to kaznivo dejanje so pridržali že na desetine ljudi.

Aleksandra je vse od aretacije pridržana v grozilih razmerah. Ima celiakijo in je večino časa lačna, saj ji v centru za pridržanje ne omogočajo hrane brez glutena. Žal so Aleksandro nadlegovali tako zaposleni v centru za pridržanje kot njene sojetnice. Če jo obsodijo, ji grozi do 10 let zapore.

© Aleksandra Skochilenko

© Aleksandra Skochilenko

© Aleksandra Skochilenko

Od zgoraj navzdol: Slike Aleksandre; Pripor, kjer je zaprta Aleksandra Skočilenko; Risbe, ki jih je naredila Aleksandra v priporu.

O AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International je globalno gibanje več kot 10 milijonov ljudi, ki se skupaj borimo proti krivicam. Zavzemamo se za svet, v katerem se bodo vsem spoštovale človekove pravice.

Raziskujemo in razkrivamo dejstva, kadarkoli in kjerkoli se zgodijo zlorabe. Spremljamo delo vlad in drugih vplivnih skupin, kot so na primer podjetja, ter jih opozarjamo na njihove obljube in spoštovanje mednarodnega prava. Z zgodbami izjemnih ljudi, s katerimi sodelujemo, mobiliziramo milijone privrženčev s celega sveta, da se zavzamejo za spremembe in se pridružijo obrambi aktivistk_ov. Podpiramo ljudi, da se z izobraževanjem in usposabljanjem naučijo zagovarjati njihove pravice.

September 2022

AMNESTY INTERNATIONAL SLOVENIJA

Dunajska cesta 5,
1000 Ljubljana

e.: sola@amnesty.si
t.: 01/ 426 93 77
sola.amnesty.si

Povzeto in prilagojeno po dokumentu
AI (Indeks: POL 32/5902/2022,
English, September 2022)

Vse fotografije, razen kjer je
navedeno drugače:

© Amnesty International
Naslovna fotografija:
© Aleksandra Skochilenko

**PIŠEM
ZA
PRAVICE**

AMNESTY
INTERNATIONAL
V Sloveniji že od 1988

